

Lễ hội Đền Đại Cại 2026: Nơi hội tụ giá trị lịch sử và bản sắc văn hóa

20:40 04/03/2026

Giữa không gian văn hóa đậm đà truyền thống của vùng cao Tân Lĩnh, Lễ hội Đền Đại Cại (Lào Cai) từ lâu đã trở thành điểm hẹn tâm linh quan trọng của Nhân dân địa phương và du khách thập phương mỗi dịp đầu xuân. Không chỉ là sinh hoạt văn hóa cộng đồng thường niên, lễ hội còn là nơi kết tinh những giá trị lịch sử, tinh thần yêu nước và bản sắc văn hóa đặc sắc được gìn giữ qua nhiều thế kỷ.

Toàn cảnh Đền Đại Cại – Di tích lịch sử, văn hóa cấp quốc gia tại xã Tân Lĩnh, tỉnh Lào Cai

Di tích lịch sử – văn hóa cấp quốc gia

Đền Đại Cại được Bộ Văn hóa – Thông tin (nay là Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch) công nhận là Di tích lịch sử – văn hóa cấp quốc gia theo Quyết định số 38/2001/QĐ-BVHTT ngày 12/7/2001. Trải qua bao biến thiên của thời gian, ngôi

đền vẫn giữ vai trò là trung tâm sinh hoạt tín ngưỡng linh thiêng của cộng đồng, đồng thời là “địa chỉ đỏ” giáo dục truyền thống cho thế hệ hôm nay.

Theo các thư tịch cổ, đầu thế kỷ XVI, dưới thời vua Lê Chiêu Tông, triều đình giao cho tướng Vũ Văn Mật trấn giữ vùng Tuyên Quang – Yên Bái xưa, xây dựng căn cứ phòng thủ “Thành Nhà Bầu” nhằm bảo vệ vùng thượng du chiến lược.

Đồng hành cùng ông là bà Vũ Thị Ngọc Anh – Phó tướng phụ trách quân lương và hậu cần. Bằng tài thao lược và tấm lòng vì dân vì nước, bà đã tổ chức khai hoang, phát triển ruộng nước, đảm bảo nguồn lương thảo cho quân sĩ, trực tiếp tham gia huấn luyện binh lính. Với những đóng góp to lớn ấy, bà được Nhân dân tôn kính suy tôn là Bà Chúa Lương, Bà Chúa Kho, Bà Chúa Bầu – biểu tượng của trí tuệ, đức hy sinh và lòng nhân nghĩa.

Doanh trại chính của bà đặt tại thành Bến Lăn, nơi sau này Nhân dân lập Đền Đại Cại để thờ phụng. Đặc biệt, di tích hiện vẫn lưu giữ ba đạo sắc phong cổ qua các triều Cảnh Hưng, Tự Đức và Duy Tân – minh chứng rõ nét cho giá trị lịch sử, văn hóa và tâm linh bền vững của ngôi đền.

Các trò chơi dân gian thu hút đông đảo người dân và du khách tham gia trong khuôn khổ lễ hội.

Huyền tích Vua Áo Đen - Biểu tượng tinh thần cộng đồng

Không chỉ thờ Bà Chúa Vũ Thị Ngọc Anh, Đền Đại Cại còn thờ Vua Áo Đen (Hắc Y Hoàng Đế) – nhân vật huyền thoại trong tín ngưỡng dân gian, biểu trưng cho tinh thần quật cường, ý chí bảo vệ quê hương của cộng đồng các dân tộc nơi đây.

Truyền thuyết kể rằng, xưa có vị tù trưởng họ Hoàng tên Lang, luôn mặc áo đen, có công lớn trong việc dẹp giặc, giữ yên bờ cõi. Trong một trận chiến ác liệt, khi giặc bao vây bên dòng sông Chảy, ông cùng quân sĩ chiến đấu đến cùng rồi hóa thân về trời trên lưng ngựa trắng. Từ đó, Nhân dân tôn ông là Thần Áo Đen.

Ngọn núi nơi ông hiển thánh được gọi là núi Hắc Y (núi Vua Áo Đen). Trên vách đá vẫn còn những vết đen trắng mờ ảo như hình người cưỡi ngựa – dấu tích thiêng liêng được người dân truyền đời gìn giữ, thể hiện niềm tin tâm linh bền chặt.

Nhiều hoạt động văn hóa – văn nghệ, thể thao và giao lưu cộng đồng sôi nổi

Không gian hội tụ văn hóa – du lịch đầu xuân 2026

Năm 2026, Lễ hội Đền Đại Cại được tổ chức trong 2 ngày, từ 3/3 đến 4/3/2026 (tức ngày 15 – 16 tháng Giêng năm Bính Ngọ), tại Đền Đại Cại, thôn 6, xã Tân Lĩnh, tỉnh Lào Cai.

Trong khuôn khổ lễ hội, các nghi lễ truyền thống như dâng hương, rước kiệu, tế lễ cổ truyền được diễn ra trang nghiêm; cùng với đó nhiều hoạt động văn hóa – văn nghệ, thể thao và giao lưu cộng đồng sôi nổi. Không khí lễ hội rộn ràng, đậm sắc màu văn hóa các dân tộc đã tạo nên điểm nhấn đặc sắc, góp phần quảng bá hình ảnh địa phương.

Lễ hội không chỉ là dịp để Nhân dân và du khách cầu mong quốc thái dân an, mưa thuận gió hòa, gia đình bình an, hạnh phúc; mà còn là cơ hội quan trọng để bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa gắn với phát triển du lịch bền vững.

Trong dòng chảy hiện đại, Lễ hội Đền Đại Cại vẫn vẹn nguyên ý nghĩa thiêng liêng – nơi quá khứ và hiện tại gặp nhau, nơi lịch sử được tôn vinh và bản sắc văn hóa được tiếp nối, góp phần xây dựng hình ảnh Tân Lĩnh giàu truyền thống, đậm đà bản sắc và nghĩa tình.

Đức Diện - Tuấn Anh